

De toekomst van de Friese roodbonte koe

De jaarvergadering van de Stichting Roodbont Fries Vee stond in het teken van de toekomst van de Friese roodbonte koe. Het bestuur had samen met de Stichting Zeldzame Huisdierrassen dit onderwerp voorbereid. Na de vergadering werd het bedrijf bezocht van Siebe Reitsma.

Het Roodbonte Friese ras is een voorbeeld van een ras dat geruisloos en snel had kunnen verdwijnen. In 1978 constateerden Wim van Helden en Durk Minkema in hun inventarisatie van zeldzame rassen in Nederland dat er geen maatregelen nodig zijn om deze kleurvariëteit van het Fries-Hollandse vee voor verdwijning te behouden. Er werden in die tijd jaarlijks dertig stieren en 250 koeien ingeschreven in het stamboek, er waren 3000 koeien in de melkcontrole en er werden 2000 inseminaties met sperma van Roodbonte Friese stieren uitgevoerd.

Stichting voor behoud van het ras

Maar het verliep heel anders: vijftien jaar later, in 1993, constateerde een aantal fokkers dat er nog zeventien Roodbonte Friese koeien en vier stieren over waren en werd besloten de Stichting Roodbont Fries Vee op te richten.

Toen bleek dat Durk Minkema erin geslaagd was om sperma van Roodbonte Friese stieren uit de jaren zeventig op te slaan op het IVO in Zeist. Mede door het gebruik van dat sperma zijn er nu 350 Friese Roodbonte koeien in Nederland en zijn er via de Stichting Roodbont Fries vee en het Centrum voor Genetische Bronnen Nederland (CGN) 45 stieren beschikbaar.

De Stichting telt ongeveer zestig fokkers/donateurs: twintig zijn melkveehouder, waarbij een deel van de veestapel bestaat uit Roodbont Fries vee en veertig zijn houder van zoogkoeien en houden hobbymatig of bedrijfsmatig Roodbonte Friese dieren.

In zijn openingswoord van de jaarvergadering gaf voorzitter Gerben Engwerda aan dat de Stichting met het in stand houden

van de Roodbonte Friese koe een bijdrage wil leveren aan de biodiversiteit. Daarnaast zijn deze koeien een fokproduct van onze voorouders en vormen zo een levend cultureel erfgoed dat onze beschaving en ontwikkeling illustreert. Het kan een bijdrage leveren aan de identiteit, eigenwaarde en trots van de eigenaar.

De Stichting wil biodiversiteit en cultureel levend erfgoed bewaren en wil de houders van Roodbont Fries vee hun ideale koe laten fokken. Met enthousiaste fokkers/donateurs wil het bestuur een fokprogramma en publiciteitsprogramma uitwerken.

Aanzet voor fokprogramma

In het fokprogramma moet de genetische diversiteit in dit kleine ras bewaard blijven. Tegelijkertijd zijn er twee verschillende typen houders te onderscheiden die ver-

Hibma 170 (v. de Vennen Petero), moeder van dekstier Surfenne Willem (v. Surfenne Jelle)

Kor Oldenbroek

Durk Durksz

Jurjen Groenveld geeft een toelichting op het exterieur van Hibma 164 (v. Gerben), die door Siebe Reitsma voorgeleid wordt

schillende doelen hebben: de melkveehouders willen een hogere melkproductie en de zoogkoeienhouders willen een goed groeiend kalf dat gemakkelijk geboren wordt.

In het fokprogramma wil de Stichting met vijf lijnen gaan werken: de Jetlijn, de Kooslijn, de Marco-Keilijn, de Surfennelijn en de Lichtbontelijn. De stieren en de koeien worden aan deze lijnen toegewezen en worden bij voorkeur gepaard met een dier van dezelfde lijn. Zo blijft de genetische diversiteit bewaard. Dit vraagt wel om een helder overzicht van de bloedlijnen van de Roodbonte Friese dieren.

Communicatie met fokkers

Eén van onze fokkers, Douwe Leenstra, presenteerde op de vergadering een eerste ontwerp van een bloedlijnenposter. Een prachtig initiatief om verder uit te werken. Hoe er op melkproductie, groei en geboortegemak gefokt zou kunnen worden, wordt dit jaar uitgewerkt.

Het is de bedoeling dat de communicatie met de fokkers beter wordt. Een enquête onder tien melkveeouders die bezocht zijn door vrijwilliger Wim Grit, gaf aan dat ze een jaarlijks bedrijfsbezoek erg op prijs stellen en een overzicht met alle beschikbare stieren goed kunnen gebruiken.

De website, die met hulp van de SZH ontworpen is, kan daarbij helpen. Een nieuwsbrief die een aantal keren per jaar naar de donateurs gaat, bevat kennis over de geschiedenis van het ras, het fokprogramma en publiciteitsacties. Website en nieuwsbrief kunnen helpen het aantal veehouders met Roodbont Fries vee uit te breiden. Een 'marktplaats' voor fokvee is gewenst naast het actief verkopen van sperma van stieren.

Het tweede doel is het verhogen van de bekendheid van het Roodbonte Friese vee. Dit levert maatschappelijk draagvlak op voor het ras als cultureel erfgoed en wellicht financiële ondersteuning. Een aantal producenten produceren al streekproduc-

ten van Roodbont Fries vee en de vraag daarnaar vergroot het rendabel produceren van melk en vlees. Op de jaarvergadering presenteerde vrijwilliger Durk Durksz een idee om het Roodbont Fries vee in te zetten bij de presentatie van Leeuwarden als Culturele Hoofdstad.

Bedrijfsbezoek bij bestuurslid

Tijdens het middagprogramma bracht Stef Diever zijn boek 'Ogenblik in het Fries Amerijke' aan de man. Gedurende drie jaar liet hij de Roodbonte Friese Janna 32 elke maand in een column 'verslag doen' van haar leven op een biologisch fokbedrijf.

Vervolgens werd het bedrijf van bestuurslid Siebe Reitsma bezocht. De veestapel bestaat grotendeels uit Roodbonte Friese koeien die meer dan 7150 kg melk per jaar produceren met 4,65 % vet en 3,64 % eiwit. Het bedrijf vormt de basis voor de Surfennelijn. FHRS-keurmeester Jurjen Groenveld legde de exterieurbeoordeling van koeien uit aan de hand van de moderne Roodbonte Friese koe Hibma 164 (hoogte-maat 142 cm; v. Gerben). De koe bleek 83 punten waard.

Werk aan de winkel in 2013

Dit jaar werkt een aantal bestuursleden en fokkers met steun van de SZH het fokprogramma uit. Het CGN heeft aangeboden jaarlijks van elke lijn van één stier sperma in te vriezen. Wim Grit zal meer veehouders enquêteren. Het bestuur gaat driemaal per jaar een nieuwsbrief uitgeven. Durk Durksz werkt met een groep het publiciteitsplan uit. Al deze activiteiten moeten de Roodbonte Friese koe een bijdrage laten leveren aan het behoud en gebruik van de biodiversiteit en een functioneel onderdeel laten zijn van ons levend cultureel erfgoed. ●